

УДК 364:316.3(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2707-0409.2023.2.1>

Варнава У. В.

кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи факультету психології та соціальної роботи

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

e-mail: u.varnava@onu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0003-4043-8050

ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА В ПЕРСПЕКТИВІ ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ

Стаття присвячена аналізу сучасної теорії соціальної роботи в Україні та обговоренню перспектив її переосмислення у контексті воєнних дій, після війни. Автор розглядає історичний розвиток і сучасний стан соціальної роботи, її методологічну базу та теоретичні підходи, що застосовуються в різних сферах соціальної практики. В умовах воєнного конфлікту соціальна робота стикається з необхідністю адаптації до змінених соціальних умов і потреб населення. Автор визначає ключові засади для розробки нових теоретичних концепцій, що будуть відповідати викликам післявоєнного відновлення. Особлива увага приділяється необхідності інтеграції теорії кризового втручання, травмоцентрованих підходів та розвитку спільнот як основи для стабілізації та відновлення соціальної сфери. Окремий огляд надано якості життя українського суспільства в післявоєнний період, теоретичним та практичним змінам, здатним оперативно реагувати на суспільні виклики та сприяти соціальному зціленню нації.

Ключові слова: теорія соціальної роботи, соціальна робота, якість життя, соціальна робота після війни, кризове втручання, травмоцентрований підхід, сімейна терапія, кейс, соціальна справедливість, соціальний капітал, мультидисциплінарна команда.

Постановка проблеми. Аналіз стану сучасної соціальної роботи в Україні вимагає уваги до різних аспектів, таких як законодавча база, інституційна структура, освітні програми для підготовки фахівців, етика в контексті сучасної України, яка перебуває у стані війни, а також виклики та перспективи, які стоять перед галуззю. Повномасштабне вторгнення внесло корективи в усі напрями соціальної роботи, однак саме перегляд теорій, яким варто надати нового значення, та оцінка діяльності державних і недержавних організацій, що надають соціальні послуги, та їх здатність відповідати на потреби населення, і спонукали проаналізувати наявні погляди у сучасній науці.

Мета дослідження – визначити позицію та стан теорії соціальної роботи у сучасному українському контексті соціальної роботи та у перспективі переосмислення в теорії та практиці соціальної роботи.

Результати дослідження. Соціальна робота в Україні має відносно молоду історію, особливо порівняно з країнами Заходу, де ця професія бере свої корені від кінця ХІХ – початку ХХ століть. У період Радянського Союзу соціальна робота

як самостійна професійна діяльність була відсутня, а її функції виконували різноманітні державні структури.

Здобуття незалежності України у 1991 році стало початком розвитку соціальної роботи в країні. Як зазначає Тетяна Семигіна [4], інтеграція теорії та практики визначає подальший розвиток окремих теорій у сучасному контексті. Теоретичні знання повинні бути інтегровані в практичну соціальну роботу, що дозволяє фахівцям ефективно реагувати на соціальні виклики населення в умовах уже не пандемії COVID-19, а активної фази війни в Україні.

Сфера соціальної роботи на сучасному етапі розвитку в Україні формує свою методологічну базу, спираючись на систематично вивірені дані, які були отримані за допомогою ретельних досліджень, а також на глибокий аналіз наявних практик з урахуванням унікальності та варіабельності конкретного соціального контексту. І саме тому умови війни формують якісно новий соціальний контекст, що вимагає і уточнення актуальності сукупності наукового знання окремих теорій у період повномасштабного вторгнення. В інтелектуальному фундаменті професії істотно місце посідають теоретичні розробки, які прагнуть пояснити есенцію соціальних дисфункцій та параметри їх вирішення, обґрунтованість вибору і застосування окремих інтервенційних технік, а також теоретичне обґрунтування практичних заходів, що реалізуються соціальними працівниками відповідно до запиту населення в умовах війни. Ефективне здійснення соціальної роботи нерозривно пов'язане з теоретичним осмисленням, прогнозуванням та моделюванням соціальних інтервенцій.

Серед найбільш затребуваних теорій у сучасному просторі соціальної роботи Тетяна Семигіна виокремлює теорії, які були народжені у споріднених до соціальної роботи науках. В цьому дослідженні ми і спираємося на цю класифікацію і додаємо, що новий вимір розвитку теорій соціальної роботи повинен уже існувати саме в нових реаліях сучасного українського світу [4].

Міжнародне визначення соціальної роботи (2001 р.) (ми маємо на увазі контекст соціальної роботи в Україні) рефлектувало статус-кво періоду розвитку соціальної роботи до війни, в якому професійна практика соціальної роботи була занурена в полімічну атмосферу, засновану на застосуванні великого спектра теоретичних основ, що охоплюють різні міждисциплінарні моделі (такі як психодинамічна модель, когнітивна та біхевіористична моделі тощо).

Мультипарадигмальність соціальної роботи при цьому, попри свою теоретичну цінність і гнучкість, стикається з викликами в контексті гострих потреб суспільства України, що з 2014 року перебуває у стані війни. Соціальна робота у таких умовах вимагає негайної адаптації своїх концептуальних рамок нового контексту країни, що своєю чергою змушує переосмислити традиційні підходи та визначити головні дієві стратегії реагування на кризові явища.

Насамперед слід звернути увагу на пріоритетність захисту найбільш уразливих верств населення: переселенців, дітей, людей похилого віку, осіб з інвалід-

ністю. Соціальні працівники повинні бути наділені додатковими повноваженнями, ресурсами та методами роботи, що дозволяють оперативно ідентифікувати потреби цих груп, забезпечувати їм невідкладну підтримку та пропонувати стабілізаційні заходи. Така робота передбачає інтеграцію зусиль різних секторів – від психосоціальної підтримки до забезпечення житлом і базовими соціальними послугами [6].

Крім того, у відповідь на невизначеність та постійні зміни, що характерні для військового стану, необхідно розробити гнучкі механізми моніторингу та швидкого реагування. Це зумовлює потребу в мобільності соціальних служб, можливість їх розгортання в будь-якій точці країни з мінімальними затримками та здатність до міждисциплінарної взаємодії.

У 2014 році визначення соціальної роботи у міжнародних дослідженнях отримує тенденції зміненого локусу поглядів на власні теорії соціальної роботи в бік самостійності наукових розробок, які формують погляди суто в ракурсі окремих випадків та практичних надбань соціальної роботи. І це вже більш відображає проблему політичних і соціальних змін в Україні. Тобто спостерігалася суттєва трансформація в інтерпретації теоретичного ядра соціальної роботи, що засвідчило зміщення акцентів у напрямі більшої автономізації наукових концепцій. З'явилася тенденція відходу від загальних теоретичних інтеграцій суміжних до соціальної роботи соціономічних професій на користь конкретизації досліджень, орієнтованих на індивідуальні кейси та конкретні успіхи в діяльності соціальної роботи в Україні у тому числі. Ця еволюція думки у соціальній роботі відображає і реагує на бурхливі політичні та соціальні вібрації, що відбуваються в Україні, та вказує на необхідність гнучкості теоретичних підходів у відповідь на змінювані соціальні реалії контексту війни. Осмислення цієї динаміки потребує від науковців адаптивності до контекстуальних змін і розробки методологій, здатних ефективно відповідати на нагальні соціальні потреби.

Одним з ключових завдань соціальної роботи в умовах війни є також підтримка соціальної когезії (поєднання неоднорідних поглядів) та стимулювання громадської солідарності. Це передбачає активізацію волонтерського руху, залучення громадянського суспільства до процесів допомоги та відновлення, а також пропаганду цінностей взаємодопомоги та відповідальності за спільне благо.

Авжеж, у цьому контексті закономірно виникло питання щодо дискусії міжнародного суспільства стосовно етичності деяких процесів допомоги, соціальної справедливості та колективної відповідальності тощо [4; 7].

У сучасних воєнних умовах соціальна робота стоїть перед необхідністю перегляду своїх парадигм та методів роботи, спрямованих на максимальну ефективність захисту та соціального захисту населення. Оновлення теоретичних підходів та практичних інструментів має стати відповіддю на виклики, що стоять перед соціальною роботою в Україні в період війни. На наш погляд, вкрай актуальними є комплексні теорії соціальної роботи (холістичні), які, по суті, є сукупністю

теоретичних концепцій соціальної роботи, що орієнтують на цілісне бачення проблем захисту життєвих сил людини як частини соціуму. Саме в контексті таких поглядів, як теорія кризового втручання, зосереджена на завданні модель, сімейна терапія, психосоціальна терапія, присутня можливість роботи в рамках конкретних кейсів, індивідуальних особистісних ресурсів та ресурсів держави і громади. Холістичні моделі акцентують на синтезі індивідуальних, сімейних та громадських ресурсів з державними можливостями, створюючи таким чином міцну основу для вирішення комплексних соціальних проблем.

Теорія кризового втручання в контексті сучасних реалій України забезпечує оперативне реагування на кризові ситуації, дозволяючи соціальним працівникам ефективно розпізнавати та адресувати невідкладні потреби клієнтів, долучати великі та локальні волонтерські фонди та громадські організації. Завдання моделі у такому ракурсі сприяє формулюванню конкретних цілей втручання у визначеному кейсі клієнта, допомагає зосередитися на найважливіших аспектах роботи постраждалих внаслідок війни [5].

Сімейна терапія, своєю чергою, підкреслює важливість родинного контексту у процесі відновлення та підтримки індивіда, тоді як психосоціальна підтримка виступає ключовим елементом у забезпеченні довгострокового відновлення та адаптації особистості до змінених життєвих обставин. Організація соціально-психологічної підтримки сучасної української родини та її інституційна підтримка є ключовим елементом відновлення стійкості у суспільстві, охопленому війною, залученням їхніх сімейних ресурсів. Така підтримка є критично важливою для реабілітації військовослужбовців, постраждалих від травм, внутрішньо переміщених осіб, які потребують особливої уваги для соціальної та психологічної адаптації до нових життєвих реалій, тощо. Спрямовуючи ресурси на цільову допомогу, можна зміцнити резильєнтність та сприяти швидшому соціальному відновленню. Теоретичне обґрунтування такого підходу має у контексті саме новий погляд щодо застосування такої теорії соціальної роботи і визначить ефективність практичного застосування її.

Однак сучасна соціальна робота вимагає більше стратегії «наздогнати», «закрити нагальні питання», тому варто також розглянути деякі аспекти теорії соціальної роботи після завершення як активної фази війни, так і війни як такої.

Закономірно, що в умовах війни та поствоєнної реконструкції в Україні соціальна робота вимагає переосмислення з акцентом на кризовому втручанні та травмоцентрованому підході, з одного боку, та використання нових ключових теоретичних напрямів сучасної теорії соціальної роботи – з іншого (анг. «perspective», який протиставляється поняттю «теорії, які використовують у соціальній роботі» [3]).

Соціальна робота в Україні після війни вимагає переосмислення підходів до відновлення та реінтеграції, заснованих на комплексному баченні соціальної взаємодії та індивідуальної травми. Постконфліктний контекст теорії соціальної

роботи може сформуватися у теоретичному поєднанні принципів гуманістичної психології з теоретичними конструктами, що визначають індивідуальні шляхи типових для України кейсів з метою вирішення комплексних соціальних проблем.

Перший аспект включає у себе необхідність приділити увагу до травматичних впливів війни, які вражають як індивідуальний психологічний стан, так і соціальні структури. Практики, що концентруються на травмі (психолого-орієнтований підхід), повинні стати фундаментом для соціальної роботи, орієнтованої на зменшення наслідків стресу та військових дій. Це передбачає активне включення методик психоемоційного розвантаження, розробки індивідуальних планів відновлення та соціальної адаптації.

Другий аспект теоретичного переосмислення має зосередитися на розвитку спільноти та відбудові соціального капіталу з акцентом на поновленні якості життя на різних рівнях соціальної роботи. Взаємодопомога, соціальне згуртування та розвиток громадських ініціатив повинні стати ключовими елементами соціальної роботи. Підтримка локальних спільнот у встановленні соціальної справедливості та рівних можливостей для всіх громадян є важливою для подолання наслідків війни та зміцнення демократії.

Третій аспект вимагає інтеграції соціально-економічної реабілітації, яка включатиме працевлаштування, освітні програми, підтримку малих та середніх підприємств, що сприятиме економічному відновленню країни.

Важливо відзначити, що у постконфліктному відновленні України якість життя має стати пріоритетом у формулюванні соціальної політики та практики. Перші роки після війни вимагатимуть широкого спектра втручань для забезпечення фізичного, психологічного та соціального добробуту громадян. Якість життя в такий період можна виміряти через низку індикаторів, таких як здоров'я, безпека, освіта, житло, рівень доходів, соціальні зв'язки та можливості для відпочинку та культурного розвитку.

Останнім, але не менш важливим, є аспект міждисциплінарної взаємодії. Соціальна робота в контексті мультидисциплінарних принципів діяльності повинна інтегруватися і підтримувати колаборації різних професійних галузей, таких як медицина, освіта, правоохоронна діяльність та політичні науки для створення багатоаспектної моделі відновлення, яка відповідатиме комплексним викликам поствоєнної реальності.

З теоретичного погляду інтегративна модель оцінки якості життя має включати мультидисциплінарні виміри, що сприймають індивіда як цілісну особистість, що функціонує в широкому соціальному контексті. Така модель має бути гнучкою для адаптації до змінних умов поствоєнного суспільства та орієнтованою на специфіку місцевих громад та спільнот.

У контексті невизначеності, яка властива для воєнного стану в Україні, ефективність професійної діяльності соціальної роботи істотно залежить від оперативності та адаптивності її структур. Мобільність соціальних служб повинна

супроводжуватися високим рівнем готовності до інтеграції новітніх технологій для збору даних, аналізу потреб та управління ресурсами. Зокрема, використання мобільних додатків і онлайн-платформ може сприяти швидкій реєстрації звернень та ефективній координації між різними агентствами соціальної роботи.

Крім того, міждисциплінарна взаємодія має стати основою для розробки комплексних планів дій, що залучають експертів з психології, медицини, освіти, юриспруденції та інших сфер для створення повноцінної підтримки осіб, що постраждали від війни. Інтегративний підхід дозволяє розглядати проблеми клієнтів у широкому контексті, забезпечуючи не лише невідкладну допомогу, а й довготривалу підтримку відновлення.

Основою майбутнього успіху у відновленні соціального капіталу країни буде стратегія, що включає елементи гнучкості, інноваційного підходу та міждисциплінарної кооперації, забезпечуючи швидку та адекватну відповідь на соціальні виклики воєнного та поствоєнного часу.

Визначену нами особливість загалом можна віднести до комплексного підходу соціальної роботи. Наявні в Україні стандарти надання соціальних послуг мають таке поняття, як «мультидисциплінарна команда». Як визначено у всіх стандартах надання соціальних послуг, «мультидисциплінарна команда – команда фахівців або експертів з різних сфер, які надають допомогу отримувачу послуги, керуючись індивідуальним планом роботи» [1; 2]. Тобто законодавча база України вже визначає таку модель як найбільш ефективну у практиці соціальної роботи. Визначення, оцінювання специфічних потреб суб'єктів соціальної послуги та безпосереднє надання соціальної послуги здійснюється саме членами мультидисциплінарної команди [2].

Мультидисциплінарна команда в контексті надання соціальних послуг зазвичай складається з фахівців різних спеціальностей, кожен з яких вносить свій вклад в оцінювання та підтримку особи, що потребує допомоги.

Мультидисциплінарна команда, яка бере участь у наданні соціальних послуг, може бути досить різноманітною та включати професіоналів із різних сфер, щоб забезпечити всеосяжну підтримку особам, які цього потребують. Вона об'єднує соціальних працівників, які координують надання послуг, психологів для оцінки та підтримки психічного здоров'я, медичних працівників для оцінки фізичного здоров'я і надання лікування та психотерапевтів, які забезпечують спеціалізовану терапію.

Команда також може включати кар'єрних радників для допомоги з професійним розвитком, учителів для освітніх потреб, юристів для правової підтримки, реабілітаційних спеціалістів, щоб допомогти у фізичному відновленні, та спеціалістів з працевлаштування чи житлових питань для забезпечення соціального захисту. Завдяки такій команді можливе вирішення комплексних проблем, створюючи систему підтримки, яка допомагає особам відновити своє життя і взаємодіяти із суспільством найбільш ефективно.

Кожен фахівець у команді вносить свій унікальний вклад, роблячи допомогу більш цілісною і адаптованою до індивідуальних потреб кожної особи. Конкретний склад мультидисциплінарної команди залежить від потреб клієнта та мети соціальної служби. Залучення різних спеціалістів сприяє цілісному підходу до вирішення проблем і підтримки осіб, що потребують соціальної допомоги.

У контексті поствоєнної відбудови фокус на створенні стійких спільнот з використанням принципів мультидисциплінарності надання соціальних послуг, здатних допомагати адаптуватися до нових соціально-економічних умов, є вирішальним. Спільноти повинні бути оснащені ресурсами для самостійного вирішення проблем, таких як будівництво доступного житла, забезпечення якісної медичної допомоги та освіти.

Для забезпечення цілісної та балансованої стратегії важливо розробити міжсекторальні партнерства між урядом, приватним сектором, неурядовими організаціями та міжнародними донорами. Це дозволить реалізувати інноваційні підходи до відновлення інфраструктури, створення робочих місць та надання соціальних послуг.

Врешті, стратегії поліпшення якості життя повинні враховувати культурні та історичні особливості України, її мультикультурності, а також зміцнювати відчуття національної єдності та гідності, що є життєво важливим для збереження соціального капіталу та сприяння позитивним змінам у поствоєнний період.

Таким чином, переосмислення теорії соціальної роботи повинно включати стратегічне планування, що базується на доказових практиках та місцевому контексті, забезпечуючи відновлення соціальної справедливості, соціального капіталу та якості життя загалом.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Ця стаття є маркером потреби трансформації сучасної теорії соціальної роботи для практиків та науковців, які пройшли шлях досліджень та практичної діяльності від роботи на побудову незалежної України в рамках нової професійної діяльності до нового виміру унікального досвіду соціальної підтримки населення країни, яка перебуває в умовах війни.

Соціальна робота в Україні продовжує розвиватися, особливо у ситуації надання соціальних послуг в умовах країни у стані війни, і їй потрібно подолати чимало викликів, щоб ефективно відповідати на потреби суспільства, особливо у складний для країни період. У своєму аналізі ми наполягаємо на важливості інтеграції теорії соціальної роботи з практичною діяльністю, підкреслюючи, що ефективна соціальна робота базується на глибокому розумінні соціальних процесів та компетентному застосуванні теоретичних знань.

У контексті України, що переживає війну, такий інтегрований підхід стає особливо значущим, адже він дозволяє гнучко адаптувати теорії соціальної роботи до специфічних викликів воєнного часу, забезпечуючи відповідність ресурсів та потреб клієнтів. Ефективність такого підходу полягає у можливості оперативної

мобілізації як особистісних, так і зовнішніх (соціальних, інституційних) ресурсів, у тому числі включення державних та недержавних організацій у процес допомоги.

Саме комплексні теорії у соціальній роботі, що поєднують теоретичні концепції з практичною діяльністю, виступають як необхідна умова для розробки ефективних стратегій соціального захисту та відновлення у суспільстві, яке перебуває під тиском воєнних дій.

У воєнний та поствоєнний період в Україні соціальна робота вимагає переосмислення з акцентом на кризову інтервенцію та травмоорієнтоване втручання. Важливість швидкої реакції на гуманітарні потреби, психосоціальну підтримку постраждалих, реінтеграцію ветеранів та адаптацію внутрішньо переміщених осіб визначає необхідність розвитку гнучких моделей соціальної роботи, які базуються на міцному зв'язку з місцевими спільнотами і національними потребами.

З огляду на соціально-економічні наслідки війни соціальна робота в Україні повинна орієнтуватися на створення стійких соціальних інвестицій, які підтримуватимуть розвиток громад та індивідуальний розвиток постраждалих. Це вимагає глибокого розуміння місцевих умов, культури, традицій та особливостей соціальної динаміки регіонів. Це включає постановку поняття «якість життя» відповідно до ситуації конкретного кейсу та наявних тенденцій об'єкта надання соціальних послуг взагалі.

Також актуальною та перспективною є модель мультидисциплінарності підходу для надання соціальних послуг об'єктам соціальної роботи. Такий інтегрований підхід дозволяє комплексно підходити до потреб клієнтів, враховуючи різні аспекти їхнього життя та забезпечуючи ефективну підтримку на всіх необхідних рівнях: лікування, супроводу, консультування тощо. Команда може включати профконсультантів для підтримки в питаннях кар'єри, освітніх експертів для роботи з дітьми та молоддю, юристів для правових порад, фахівців з реабілітації для відновлення фізичних можливостей, експертів з питань працевлаштування та житлової політики для допомоги у вирішенні побутових проблем та забезпечення достойних умов проживання та поліпшення якості життя.

На наш суб'єктивний погляд, подальший розвиток теорії соціальної роботи полягає не стільки в інтеграції досвіду міжнародного наукового товариства в реальності України, скільки в узагальненні практичного досвіду діяльності соціальних працівників на різних рівнях і презентації унікального теоретичного осмислення нової гілки соціальної роботи нашої країни для закордонних колег.

Список використаних джерел і літератури

1. Державний стандарт соціальної послуги соціального супроводу при працевлаштуванні та на робочому місці. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1359-16#top>.
2. Державний стандарт соціальної послуги кризового та екстреного втручання. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0990-16#Text>.
3. Семигіна Т.В. Розвиток власних теорій соціальної роботи: глобальні тенденції. *Розвивальний потенціал сучасної соціальної роботи: методологія та технології*: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (15–16 березня 2018 року, Київ). Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2018. С. 90–94.
4. Семигіна Т.В. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму. 2020. 275 с.
5. Overchuk V. PTSD: Modern Approach to Diagnostics, Therapy, Psychotherapy and Rehabilitation / V. Overchuk, L. Smokova, U. Varnava. *Journal of Pharmaceutical Negative Results. Eur. Chem. Bull.* 2023, 12(5). P. 3040–3054.
6. Povidaichyk O. Relevant Factors in Research Activity of Ukrainian Social Workers: Postmodern Studies. / O. Povidaichyk, O. Lisovets, O. Bilyk, O. Onypchenko, I. Hrynyk, & K. Kulava. *Postmodern Openings*, 2022. 13(4), 561–578. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/13.4/533>.
7. Staub-Bernasconi S. The problem with social problems' as domain of social work: a critical approach to the Melbourne global definition of social work' of 2014 and constructivist theories of social problems. *European Journal of Social Work*. 2017. Vol. 20(6). P. 958–971.

References

1. Derzhavnyi standart sotsialnoi posluhy sotsialnoho suprovodu pry pratsevlashtuvanni ta na robochomu mistsi [State standard for social service of employment and workplace support] (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1359-16#top> [in Ukrainian].
2. Derzhavnyi standart sotsialnoi posluhy kryzovogo ta ekstremogo vtruchannya [State standard of social services for crisis and emergency intervention] (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0990-16#Text> [in Ukrainian].
3. Semyhina, T.V. (2018). Rozvytok vlasnykh teorii sotsialnoi roboty: hlobalni tendentsii [Development of own theories of social work: global trends]. *Rozvyvalnyi potentsial suchasnoi sotsialnoi roboty: metodolohiia ta tekhnolohii: materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (15–16 bereznia 2018 roku, Kyiv)*. 90–94 [in Ukrainian].
4. Semyhina, T.V. (2020). *Suchasna sotsialna robota [Modern social work]*. Kyiv: Akademiia pratsi, sotsialnykh vidnosyn i turyzmu [in Ukrainian].
5. Overchuk, V. (2023). PTSD: Modern Approach to Diagnostics, Therapy, Psychotherapy and Rehabilitation. / V. Overchuk, L. Smokova, U. Varnava. *Journal of Pharmaceutical Negative Results. Eur. Chem. Bull.* 12(5). P. 3040–3054.
6. Povidaichyk, O. (2022). Relevant Factors in Research Activity of Ukrainian Social Workers: Postmodern Studies. / O. Povidaichyk, O. Lisovets, O. Bilyk, O. Onypchenko, I. Hrynyk, & K. Kulava. *Postmodern Openings*, 13(4), 561–578. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/13.4/533>.
7. Staub-Bernasconi, S. (2017). The problem with social problems' as domain of social work: a critical approach to the Melbourne global definition of social work' of 2014 and constructivist theories of social problems. *European Journal of Social Work*. Vol. 20(6). P. 958–971.

Varnava U. V.

Candidate of Psychological Sciences, Senior Lecturer at the Department of Social Work

Odesa I. I. Mechnikov National University

**THE THEORY OF SOCIAL WORK IN
THE CONTEMPORARY UKRAINIAN CONTEXT
OF SOCIAL WORK AND IN REEVALUATION PERSPECTIVES**

The article is dedicated to the analysis of contemporary social work theory in Ukraine and the discussion of prospects for its reevaluation in the context of post-war actions. The author examines the historical development and current state of social work, its methodological foundation, and theoretical approaches applied in various spheres of social practice. In conditions of armed conflict, social work faces the necessity of adapting to changing social conditions and the needs of the population. The author identifies key principles for developing new theoretical concepts that will respond to the challenges of post-war recovery. Special attention is given to the need for integrating crisis intervention theory, trauma-informed approaches, and community development as the basis for stabilizing and restoring the social sphere. A separate review is provided regarding the quality of life in Ukrainian society during the post-war period, theoretical and practical changes capable of responding promptly to societal changes and contributing to the social healing of the nation.

Key words: social work theory, social work, quality of life, post-war social work, crisis intervention, trauma-informed approach, family therapy, case, social justice, social capital, multidisciplinary team.